

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Qua ratione nonnulli probent hæc futura ab Angelis certo no[n] cognosci.
cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

bonis eam doctrinam intelligit: inde tamen idem de bonis probandum est, si eorum tantum naturalem virtutem attendamus, quo enim fundamento dicere possumus, demones ideo non intelligere futura ex libero arbitrio, quia à Deo impediuntur, cum tamen naturali sua virtute ea possent intelligere, siquidem ex doctrina Dionysii. cap. 4. de divinis nominibus. parte 4. non longe à medio, in demonibus omnia naturalia integra manerunt: quod si demones naturali sua virtute nequeunt huiusmodi futura præcognoscere, eodem modo non poterunt Angeli boni, cum eiusdem naturæ sint.

Eadem quoque veritas Scriptura confirmari potest. Isaiæ enim 46. c. dicitur, Ego sum Deus, & non est ultra me Deus, nec similis mei annuncians ab exordio novissima, & ab initio, quæ nondum facta sunt. Cum, inquit, nec similis mei annuncians futura, indicat aperte, nulli ei in hoc assimilari posse: ubi Hieronymus ita scribit, Ab initio considerate, mundi, quod præter me nullus sit Deus, nec alius poteris scire ventura, nisi ego, qui per Prophetas nuncio, & in illud Daniel. 2. somnium itaque, &c. Constat enim Magi, consensum Arioli, & omnis scientia seculari literatura, præscientiam futurorum non esse hominum, sed Dei, ex quo probatur, Prophetas spiritui Dei loquutos. Cum dicit non esse hominum, sed Dei, Angelos etiam excludit: alioquin non recte diceret, sed Dei: neque inde recte colligeret, prophetas futura prænunciantes spiritui Dei loquutos fuisse, si demonum arte futura præscire poterunt. Ex eadem prædictione futurorum colligit Isaias veram deitatem, Quæ ventura sunt (inquit) annuntiabo vobis, & scitis quia dixi estis vos: ubi late ostendit Hieronymus, non potuisse idola prædicere futura. Probat autem, quia nec templorum suorum ruinam præscierunt. Quocirca recte Origen. lib. 6. contra Celsum longe à principio, inquit, divini sermonis characterem esse futurorum prædictionem, quæ in humanam naturam non cadit, & iudicatur ex euctibus, quando evidens sit divini spiritus prænuntiatio. Iure igitur Damasc. loco allegato non tantum demonibus, sed etiam Angelis bonis secundum se consideratis denegavit futurorum ex libero arbitrio præscientiam: Angelos vero bonos hæc futura prænosse Dei revelatione, malos autem sola coniectura, docuit. Ceterum quamvis hoc Scholasticis nostris certissimum sit, difficile tamen est rationem assignare, ob quam hæc futura ab Angelis præsciri non possint.

CAPUT II.

Qua ratione nonnulli probent hæc futura ab Angelis certo non cognosci.

Nonnulli Scholastici à priori monstrare conantur, futura contingentia ex libero arbitrio, ab Angelis non posse cognosci, hac ratione. Hæc futura aut cognoscuntur ab Angelis in causis, aut in seipsis: non in causis quia liberum arbitrium ex se indifferens est ad vnam & alteram partem, & æque respicit vnam, atque alteram: ergo ex illo non magis intelligitur eventus futurus, quam non futurus. Non in se ipsis, qui hoc solius Dei videtur proprium, qui ut est æternus, æternitate sua omnia tam futura, quam præterita habet præsentia: ergo nullo modo futura ab Angelis certo cognosci possunt.

Verum hæc ratio infirma est: quia liberum arbitrium esse indifferens ad utramque partem, non

Videtur in 1. p. 101. 2.

obest, quo minus altera pars contradictionis determinate sit vera, & altera falsa, ut late ostendimus disp. 66. c. 2. & 3. neque enim indifferentia & libertas arbitrij in eo esse potest, quod putatur Arist. nempe, ut nec vna pars sit vera: nec altera falsa, sed utraque vera vel falsa, ut ibidem fufius probauimus: cum igitur in futuris altera pars sit vera, & altera falsa: sequitur utramque suo modo scibilem esse, hoc est, veram ut veram; falsam autem, ut falsam. Cur ergo sicut à Deo cognoscitur, ab Angelo præsciri non poterit. Nam quod dicebatur à Deo cognosci propter præsentiam realem in eius æternitate, falsum esse monstrauimus disp. 64. c. 3. quare hac ratione non satis probatur, non posse futura ab Angelo non recte cognosci in sua causa, si cum ea comparata veritatem habent. Et quamvis probaretur, non posse ab Angelo cognosci proprio & quidditatiuo conceptu, quod adhuc præcedenti ratione monstratum non est, non liceret colligere, alieno saltem conceptu non posse certo ab Angelis cognosci, sicut futura eclipsis ab Astrologo euidenter præscitur.

Possent præterea aliqui nimium contendere, & affirmare hæc futura ab Angelis præsciri non tantum certo, sed proprio & quidditatiuo conceptu, ac si præsentia eissent, aliter, quam ab Astrologis eclipsis cognoscitur, quia homines ex rebus præsentibus species accipiunt, & per ea quæ vident, cognoscunt futura. Angelus vero, cum non accipiat species à rebus, si semel aliquid certo cognoscere potest ut proprium obiectum, sequitur posse illud apprehendere proprio conceptu: contra hunc autem ratio philosophica superius allata vim non haberet, ut patet. Quocirca ego existimarem, non posse ratione philosophica à priori veritatem prædictam probari, recte tamen Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimoniis: id quod viro Theol. satis esse debet. Est etiã ratio philosophica à posteriori conuincens, & manifesta: nam oracula demonum, etiam ipsis Ethnicis, & gentilibus testantibus, plena sunt mendaciis, signum igitur est, futura contingentia ab ipsis certo non posse cognosci: nam si præsciri possent, Deus non denegaret illis hanc scientiam nec perpetuo ab operatione naturali eos impediret. Adde etiam, quod apud Ethnicos & gentiles adeo diuinum existimabatur, prædicere futura, ut qui similia prædiceret, in Deorum numerum ab ipsis referrentur; ideoque præscire futura, diuinare dicitur, quasi diuinum munus sit futura præcognoscere: quamvis ergo ratione naturali à priori non ita aperte hæc veritas probari possit, vique adeo tamen nota est philosophis, etiam Ethnicis, & gentilibus ut omnium animis quasi naturaliter insita videatur.

Alia quoque ratio à posteriori solet afferri ad idem probandum: quia si posset Angelus aliquod futurum contingens propria virtute præscire, posset etiam omnia, quod est absurdum, omnia enim sunt infinita: infinita autem non possunt ab intellectu finito præsciri, quia infinitæ futuræ sunt cogitationes, & motus voluntatis create. Respondere tamen aliquis posset non posse omnia simul ab Angelo præsciri, recte tamen sigillatim. Quare ex eo, quod vnum possit cognoscere, non sequitur aliquid absurdi.

Obseruandum tamen est id, quod docet S. Th. in duabus propositionibus articuli, nempe in 2. & 3. verissimum esse. In secunda enim docet, futura contin. Angelis.

contingentia, quæ frequenter eueniunt, cognosci posse ab Angelis coniectura aliqua: intelligit autem etiam ea, quæ pendent ex libero arbitrio: cum enim homines ut plurimum ex libero arbitrio operentur secundum impetum passionum, ratio aliqua est, ut huiusmodi futura coniectura aliqua cognoscantur. In tertia vero conclusione docet, ea futura, quæ raro eueniunt, neque vlla coniectura posse præciri, id quod manifestum est: nam in illis, quæ raro eueniunt, non est aliqua ratio, qua cognosci possit futurum; imo vero facilius oppositum coniectura aliqua existimatur futurum.

CAPVT III.

Argumentum difficile contra præcedentem doctrinam, cui Doctores vario respondent.

Ceterum in opinione eorum, qui docent, Angelos cognoscere res omnes per species sibi ingentitas à principio suæ creationis, est difficile argumentum, quod probari videtur, aut futura præciri ab Angelo proprio, & quidditatio conceptu; aut certe nulla ratione præsentia posse cognosci: aut tandem Angelos accipere species à rebus, per quas intelligant. Nam vel Angeli habent ab initio suæ creationis species proprias rerum omnium, quæ postea futura sunt, vel non habent. Si non habent, necesse est, ut dicamus, Angelum non intelligere per species, sed per suum intellectum nudum, vel certe accipere species à rebus ipsis. Si vero ab initio habent species proprias futurorum sequitur, posse futura, antequam sint, ab Angelo propria virtute cognosci: intellectus enim instructus specie alicuius obiecti potest illud intelligere, non solum alieno conceptu, & instar aliarum rerum, verum etiam quidditatio & proprio. Præterea dixi, argumentum hoc in eorum solum sententia difficile esse, qui putant species omnium rerum, etiam futurarum, Angelis inditas esse ab initio suæ creationis. Varie tamen ei satisfacere conatur, qui prædictam sententiam amplectuntur.

Primo respondet Caietan. in superiori art. 5. Quod secundum, species intelligibiles ingenitas Angelis, eodem modo se haberet ad futura, sicut si oculo esset ingenita species visibilis coloris. Sicut autem per illam non videretur color futurus, sed præsens: sic etiam per species intelligibiles rerum futurarum Angelus eas non cognoscit, donec præsentis sint. Ratio vero est, quoniam inter repræsentans & repræsentatum requiritur relatio realis similitudinis hæc autem non est nisi inter res actu existentes: est igitur necessaria existentia obiecti, ut conditio necessaria ad hoc, ut species indita Angelo illam dicatur repræsentare: re autem existente, absque vlla mutatione in ipsa specie incipit repræsentatio, ac proinde iam potest esse principium cognoscendi rem illam; quia iam incipit illam repræsentare. Cum Caiet. plane sentit Ferrar. 2. contra gentes, cap. 96. §. Ad euidentiam, & videtur solutio desumpta ex Aegidio in 2. d. 7. qu. 1. art. 1. ad 2. ubi inquit, per species inditas angelo à principio sui esse non cognosci futura, sed præsentia, quia res præsentis siue specierum mutatione incipiunt repræsentari, quæ antea cum essent futura, non repræsentabantur. Eam quoque indicare videtur S. Thom. in hoc art. ad 3. cum ait futura non cognosci ab Angelo per species innatas, quia nondum habent naturam, per quam assimilantur specie-

bus. Sed verba S. Thom. imo etiam Aegidii caput sequi in bonum sensum interpretabimur.

Hæc tamen solutio Caietani multis impugnat potest. Primum quidem in visu, in quo, si esset species visibilis coloris antequam color esset, non minus fieret visio, quam si color esset, & regione positus: nam sicut abeuntibus sensibilibus manet in visu sensatio, ut supra disputatione 38. cap. 2. et doctrina Aristot. Augustini, atque experimento comprobauimus, eodem modo, antequam color produceretur, posset esse visio, si species illius propria in oculo à Deo conseruaretur: nam quæ maior ratio esse potest, ut colore abeunte vel per motum, vel per corruptionem desinente manere possit in oculo sensatio illius, ac si præteritum esse & tamen futuri coloris esse nequeat? Porro autem, idem esse colorem recedere à visu per motum, vel per corruptionem desinere, nulli dubium esse potest: nam sicut ex vehementi sensibili abeunte per motum manere potest species, & ratione illius fieri sensatio, sic etiam manere potest species obiecto corrupto, & eodem modo fieri sensatio. Quare exemplum allatum à Caietano nullius momenti est. Ex quo etiam præterea apparet, necessarium non esse existentiam obiecti realem, vtrum repræsentetur. Deinde hoc ipsum hæc ratione probatur: repræsentatio obiecti non est relatio similitudinis, quod reperitur inter ea, quæ secundum se genere differunt: species enim, quæ est accidentis repræsentat substantiam, & species spiritualis repræsentat corpus: quid ergo obstat quo minus hæc relatio possit esse ad obiectum futurum, vel eo præsertim, quod eadem esse potest ad obiectum præteritum; alioquin nulla species esse posset principium cognoscendi præteritum, si nulla posset esse cognoscendi futurum: nam si inter præsens & futurum non est relatio realis necessaria ad repræsentationem, quia talis relatio requirit terminum existentem, eadem ratione inter præteritum, & præsens esse non poterit. Quis autem dicat, præterita ab Angelo non cognosci: cur ergo futura non cognoscuntur, si eorum species Angeli habent?

Secundo alij respondent, fieri quidem aliquam mutationem in specie indita Angelo, ex eo quod res incipiunt esse præsentis, ita ut in specie, quæ præerat rei futuræ, incipiat esse aliquis nouus modus realis ex præsentia obiecti, defectu cuius forandæ non erat species, ut per eam res illa cognosceretur quando futura erat. Huic tamen solutioni obstat ratio manifesta. Nam species futurorum, quæ à principio creationis Angelis dicuntur innatas, vel sunt vere species illorum futurorum, vel non: si sunt species futurorum, sequuntur futura ab ipsis repræsentari: si vero non sunt species illorum, nec modum illum nouum in tempore recipiant frustra dicimus fuisse à principio Angelo innatas qualitates illas informes, quæ non sunt species: multo melius esset asserere species rerum in tempore, quando res incipiunt esse, Angelis innatas, quam ab initio ita ipsis concedi, ut necesse sit postea in tempore aliquo reali modo mutari, ut ream habeant rationem specierum, & possint cum intellectu esse principium intellectus. Ad quod enim seruire potest insula illa qualitas à principio, si necesse est, in tempore, reali aliqua mutatione mutari?

Tertio, respondent alij, per species illas non